

REMISSVAR

2018-09-20

A2018/01388/ARM

Arbetsmarknadsdepartementet

Enheten för arbetsrätt och arbetsmiljö

Ds 2018:28 Förlängt anställningsskydd till 69 år

Inledning

Småföretagarnas Riksförbund har tagit del av Regeringskansliets promemoria Förlängt anställningsskydd till 69 år och lämnar här förbundets synpunkter kring förslaget.

Småföretagarnas Riksförbund är ett förbund av småföretagare för småföretagare och har som syfte att påverka politiska beslut för att göra det enkelt, tryggt och lönsamt att driva företag. Förbundet har ett näringspolitiskt program med förslag på vad som behöver förändras och förbättras för att stärka företagsklimatet för mikro- och småföretag på ett nationellt plan.

Småföretagarnas Riksförbund föreslår att företag under 10 anställda, s k mikroföretag, ska undantas från höjningen av LAS-åldern och få förbehålla sig rätten till ömsesidig fri uppsägningsrätt då arbetstagaren fyllt 67 år. Presenterat förslag om förlängt anställningsskydd till 69 år bedöms bli mer kännbart ekonomiskt för de mindre företagen än för de större företagen.

Vid denna typ av förändringar där utredningar konstaterar att förslaget innebär högre kostnader och högre belastningar för ett litet företag i jämförelse med ett stort företag finns det goda skäl att i implementeringsfasen först genomföra förändringarna i de stora företagen, därefter utvärdera förändringens effekter och utifrån dragna slutsatser genomföra en gedigen konsekvensanalys kring effekterna på landets mikroföretag. Då lagändringarna föreslås träda i kraft i två omgångar bör en konsekvensanalys för mikroföretag genomföras först år 2025 och därefter kan nytt förslag om ett upphävande av undantag för mikroföretag presenteras.

Med den föreslagna höjningen av ålder med anställningsskydd kan man förvänta sig att det blir ännu svårare för äldre människor att få förnyad anställning. Regeln blir således kontraproduktiv, men det blir väl en av de delar en konsekvensanalys efter införandet kommer att kunna ge svar på?

Småföretagarnas Riksförbund är positiva till utredningens förslag om att den märkliga regeln med "fönstret" för uppsägning utan saklig grund tas bort.

Synpunkter på promemorian

Förslaget visar att LAS är i behov av en riktig förnyelse, att upplägg, dispositiva regler och krångligheter inte är i takt med tiden. Det förefaller som om utredaren bortsett från att under senaste 20 års-perioden har en klar majoritet av alla nya arbeten skapats i mindre företag, företag som till största delen inte är anslutna till kollektivavtal. Bristen på insikt om dagens arbetsmarknad framgår tydligt i att utredningen inte anser att några ytterligare informationsinsatser kring de

föreslagna lagförändringarna behövs förutom via arbetsmarknadens parter. Detta måste uppfattas som att utredningen inte anser att den största delmängden av arbetsgivare inte behöver information om ändringarna. Utredningen konstaterar ju faktiskt att *Inom mindre företag är det inte ovanligt att kollektivavtal saknas.*

Ett anställningsavtal är som bekant en överenskommelse mellan arbetsgivare och arbetstagare, i mikroföretag ses detta vanligtvis som ett avtal mellan två likvärdiga parter eftersom mikroföretag i allmänhet är beroende av varje anställds bidrag till verksamheten. Att i den situationen fastslå en statistisk åldersgräns för anställningsskydd är otidsenligt och borde rimligtvis ersättas med en kompetensgräns. För den anställde som är engagerad, intresserad och bidrar till verksamheten kommer inte ålder att spela någon faktisk roll. Därför behövs inte denna åldersgräns för mikroföretag, men däremot är det bra att den märkliga regeln med "fönstret" för uppsägning utan saklig grund tas bort. Det naturliga, vilket utredningen beskriver, är en ömsesidig uppsägningsrätt.

Vid utredningens beskrivning av 67-årsregeln anges att regeln var *en åtgärd som motverkade arbetskraftsbristen*, men även att arbetsmarknadens parter inte klarat att hantera frågan trots försök från tidigt 1990-tal. Därmed borde slutsatsen varit given att konstatera behovet av nytt modernt system där dagens och framtida arbetsgivare tas i ordentligt beaktande.

Utredningen redovisar endast en del av sanningen vid beskrivningen *Sysselsättningen ökar därmed inte bland äldre i takt med den ökade medellivslängden*. I vår bok *Sveriges hårdast arbetande grupp – småföretagarna* redovisar vi såväl att företagare jobbar fler timmar per år än anställda, som att företagare arbetar längre upp i åldrarna. Vid 69 års ålder jobbar 52 % av företagarna jämfört med enbart 11 % av anställda. *Den ökade medellivslängden innebär alltså enligt utredningen att allt fler äldre måste arbeta längre för att få en godtagbar pension* borde ha renderat i slutsatsen att allt fler borde bli företagare eller att anställningsregler måste anpassas till våra grannländer och konkurrenter. Utredningen anger i konsekvensbeskrivningen att *ett ökat arbetsutbud alltid är positivt för företagsamheten i ett land*, men drar inga vidare slutsatser av detta.

Utredningens slutsatser verkar ibland hänga väldigt löst samman. Å ena sidan konstateras att fler behöver jobba längre upp i åldrarna p.g.a. låga pensioner, å andra sidan konstateras att anställda i hög ålder inte har samma behov av anställningsskydd som yngre. Man konstaterar att *Anställningsskyddslagen bör inte belastas av regler som inte svarar mot något rättsligt behov* samtidigt som man argumenterar för att det kan *förmodas vara ett gemensamt intresse för parterna att arbetstagare som uppnått LAS-åldern får gå först*. Och var kom människan in, eller ömsesidigheten i anställningsavtal? Inte alla 67-åringar är kapabla att utföra ett fullgott arbete i fysiskt krävande miljöer. Det är numer ganska vanligt att 67-åringar vill fortsätta med visst arbete för sin arbetsgivare antingen på deltid och kanske också via egen firma, dvs många 67 + önskar troligtvis mera flexibla former för arbete efter 67-årsdagen.

Mekanismerna för ett mikroföretag bygger på andra principer än för stora företag. Vikten av flexibilitet och ömsesidighet är en förutsättning för såväl arbetsgivare och arbetstagare för att båda parter ska känna tillit och tilltro för respektive roll i verksamheten. Att dra en gräns vid 69 år för samtliga arbetsgivare kommer troligtvis ge mer långtgående negativa konsekvenser för båda parter verkamma i mikroföretag, än de som beskrivs i utredningen. Därav understryker Småföretagarnas Riksförbund behovet av ökad flexibilitet och anpassning till ett modernt arbetsliv i LAS och så länge

det inte finns någon klausul kring kompetensgräns bör mikroföretag få förbehålla sig rätten till ömsesidig fri uppsägningsrätt då arbetstagaren fyllt 67 år.

De små arbetsgivarna, vilka anställer folk och sällan är anslutna till arbetsmarknadens parter i Sverige, har hittills diskriminerats. De ekonomiska marginalerna i mikroföretag medger inte att man har heltidsanställda som inte kan fungera fullt ut i sina roller. Detta utgör ett uppenbart hinder för både landets företagande som för mängden anställda. Diskrimineringen består i att LAS är föråldrad, men dispositiv för arbetsmarknadens parter, vilkas anslutningsgrad sjunker. Vidare att arbetsrättsliga tvister till stor utsträckning avgörs i Arbetsdomstolen, vilken inte utgör en domstol i egentlig mening utan en nämnd utsedd av arbetsmarknadens parter. Detta i sig är problematiskt och borde utredas innan LAS åldern höjs för arbetsgivare och arbetstagare verksamma i mikroföretag.

Vid korrigeringar av åldersgränser är det väsentligt att även ta andra regler i beaktande. Vad händer t.ex. med åldersgränser för sjukskrivning, a-kassa och sjukvårdsförsäkring?

Undantaget skulle gälla ca 650 000 anställda och utgöra en så pass liten andel av anställda att det inte nämnvärt kommer påverka pensionssystemet i sin helhet. De negativa samhällsekonomiska konsekvenserna och inlåsnings effekterna för både arbetsgivare och arbetstagare kommer vida överstiga den marginella administrativa fördel myndigheter skulle vinna på att genomföra förslaget via principen "onesize fits all".

I detta ärende har förbundsordföranden Peter Thörn beslutat och näringspolitisk samordnare Mattias Andersson varit föredragande.

Med vänlig hälsning

Peter Thörn

Förbundsordförande, Småföretagarnas Riksförbund